

Öğrencilerin Turist Rehberliği Mesleğine Yönelik Tutumlarının Kariyer Planlamalarına Etkileri

The Effect of Students' Attitudes Towards Tourist Guiding Profession on Career Planning

Süleyman Can ASLAN¹
Sevda BİRDİR²

¹Öğr. Gör., Harran Üniversitesi, Halfeti Meslek Yüksekokulu, ORCID ID: 0000-0002-9887-6275, suleymancanaslan96@gmail.com.

²Prof. Dr., Mersin Üniversitesi, Turizm Fakültesi, ORCID ID: 0000-0002-1568-5837, birdirss@mersin.edu.tr.

Gönderilme Tarihi / Submitted: 11.03.2024
Düzeltilme / Resubmitted (1): 23.05.2024
Düzeltilme / Resubmitted (2): 10.06.2024
Düzeltilme / Resubmitted (3): 03.08.2024
Kabul / Accepted: 14.10.2024

Özet

Türkiye’de turist sayısındaki artış ile ilişkili olarak turizm endüstrisi içerisinde çeşitli meslek grubunda iş gören ihtiyacı ortaya çıkmaktadır. Ancak, turizm endüstrisinde yer alan işletmelerde çalışan personelin mesleki tutumları ile kariyer planlaması, eğitim alınan yıllarda iş yaşamına giriş kararlarını etkilemektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, Mersin Üniversitesi turizm rehberliği bölümünde lisans eğitimi alan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının kariyer planlamalarına etkisinin saptanmasıdır. Yapılan ön pilot test sonuçları ardından kolayda örnekleme yöntemi ile 305 öğrenciye ulaşılmıştır. Araştırmada verilerin toplanmasında tanımlayıcı sorular, Tutum Ölçeği ve Kariyer Planlaması Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizi için SPSS programında ortalama, standart sapma, t-testi, ANOVA, korelasyon ve faktör analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile kariyer planlamaları arasındaki etkinin orta düzeyde ve olumlu yönde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Turist Rehberliği, Turist Rehberliği Mesleği, Mesleki Tutum, Kariyer Planlaması.

Abstract

In Turkey, the increase in the number of tourists has led to a growing need for workers in various professional groups within the tourism industry. However, the professional attitudes and career planning of personnel working in tourism businesses affect their decisions about entering the workforce during their educational years. In this context, the aim of the study is to determine the impact of the attitudes of students pursuing a bachelor's degree in Tourism Guiding at Mersin University towards their profession on their career planning. After preliminary pilot test results, a total of 305 students were reached using a simple random sampling method. The data collection in the study involved using descriptive questions, an Attitude Scale, and a Career Planning Scale. For data analysis, average, standard deviation, t-test, ANOVA, correlation, and factor analyses were performed using the SPSS program. The study found that the impact of the professional attitudes of prospective tourist guides on their career planning was moderate and positive.

Key Words: Tourism, Tourist Guidance, Tourist Guidance Profession, Professional Attitude, Career Planning.

GİRİŞ

Her geçen gün büyüyen ve gelişen turizm endüstrisi emek yoğun bir özellik taşımaktadır. Bu nedenle turizm endüstrisi içerisinde yer alan işletmelerde istihdam edilecek çalışanların sahip oldukları özelliklerin ve kariyer beklentilerinin gittikçe önem kazandığı ve turizm endüstrisi ile turistik destinasyonların rekabet avantajı elde etmelerine katkı sağladığı vurgulanmaktadır (Kuşluvan ve Kuşluvan, 2000; Çavuş ve Kaya, 2015). Özellikle turist rehberliği mesleği dikkate alındığında bu durumun ortaya çıkmasının daha belirgin olduğu düşünülmektedir. Turist rehberliği mesleğini icra edenler, bir destinasyonun tanıtımının yapılmasında, turistlerin destinasyon deneyimlerinin şekillendirilmesinde, buldukları süreleri etkilemekte ve yerel ekonomiye katkı sağlamada stratejik bir öneme sahiptirler (Köroğlu, 2013). Bundan dolayı, turist rehberlerini üst seviyede gerekli bilgi ve becerilerle donatmak ve sektör içerisinde iş olanağı sağlamak hem eğitim kurumları hem de turizm endüstrisi içerisinde bulunan tüm paydaşlar için de önem arz etmektedir.

Profesyonel bağlamda turist rehberi olabilmek için gerekli eğitimlerin alınması şarttır. Turist rehberliği eğitiminin temel amacının seyahat ve turizm endüstrisinde eğitim

vermek, turizme ilişkin kavramlara yönelik bilincin oluşmasını sağlamak, davranış ve yönetim tekniklerini, insan psikolojisini ve sosyolojisi öğretmek ve iletişim becerisi yüksek turist rehberi adayları yetiştirmek olduğu ifade edilmektedir (Tolga ve diğerleri, 2015). Türkiye’de 2023 yılı itibariyle Ocak-Aralık ayları toplam ziyaretçi sayısının 56 milyona ve elde edilen turizm gelirlerinin ise 54 milyar dolara ulaştığı (“Türkiye Turizm İstatistikleri”, 2023) belirlenmiştir. Bu kapsamda turizm endüstrisi her geçen gün büyümekte olduğu, dolayısıyla profesyonel turist rehberlerine olan talebin giderek artış göstereceği ifade edilebilir.

Turizm endüstrisinde çalışacak kişilerin nitelikleri ve kariyer konusundaki beklentileri önemini korumaktadır. Turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin mesleki tutumları ve kariyer planlarına dair yapılan çalışmaların, turizm işletmeciliği ve konaklama işletmeciliği gibi diğer turizm bölümlerinden farklı perspektiflere sahip olduğu ve turizm rehberliği öğrencilerinin sektöre yönelik değerlendirmeleri ve hedefleri, diğer turizm alanlarından ayrı içeriklere odaklanıldığı anlaşılmaktadır. İlgili çalışmalar incelendiğinde, turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin çoğunluğunun sektörde kalmaya istekli olduğu ve genel olarak mesleğe karşı olumlu bir tutum sergilediği, yapılan çalışmaların ortaya koyduğu bir bulgudur (Yılmaz, 2011; Köroğlu, 2014; Tolga ve diğerleri, 2015; Şahin ve Acun, 2016; Çakıcı ve Eser, 2017; Eser, 2017; Aloudat, 2017; Erdoğan, 2020; Çeşmeci ve diğerleri, 2020). Ancak, konuya yönelik çalışmaların kısıtlı olması, bununla birlikte ortaya çıkan sonuçların farklı üniversitelerde eğitim gören öğrencilerin görüş ve tutumlarının dahil edilmesi gibi nedenlerden dolayı öğrencilerin mesleğe yönelik tutum ve algılarının farklılık gösterebileceği gerçeği, turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumlarının kariyer planlamalarına etkilerinin belirlenmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışmada, lisans düzeyinde turist rehberliği eğitimi alan öğrencilerin turist rehberliği mesleğine ilişkin tutumlarının kariyer planlamalarına etkisinin ölçülmesi amaçlanmıştır.

LİTERATÜR TARAMASI

Araştırma konusuna ilişkin yapılmış olan çalışmalar incelendiğinde, turizm eğitimi alan öğrencilerin çoğunluğunun turizm endüstrisinde kariyer yapmayı hedeflemedikleri (Kuşlivan ve Kuşlivan, 2000; Richardson, 2010; Richardson ve Butler, 2012; Keleş, 2018) veya mezun olduktan sonra turizm endüstrisi içerisinde aktif olarak

çalışmaya başlayanların kısa bir süre içerisinde sektörü bıraktıkları (Pavesik ve Brymer 1990; Altman ve Brothers, 1995; King, vd., 2003) görülmüştür.

Otelcilik ve turizm eğitimi gören öğrencilerin kariyer hedeflerine yönelik yapılan çalışmalarda, öğrencilerin bir kısmının turizm endüstrisinde kariyer yapmayı düşündükleri, çoğunluğunun satış-pazarlama, insan kaynakları, konaklama hizmetleri, seyahat ve etkinlik organizasyonları gibi alanlarda çalışmayı hedefledikleri, öğrencilerin kısa vadede orta düzey yönetici pozisyonlarına, orta vadede ise genel müdür veya kurumsal yönetici pozisyonlarına yükselme hedeflerinin olduğu ve yiyecek-içecek sektöründe kendi işletmelerine sahip olma isteğinde buldukları anlaşılmıştır (Roney ve Öztin, 2000; Jenkins, 2001; Lu ve Adler, 2009). Ancak, mezuniyet sonrası öğrencilerin sektörde kariyer yapma isteklerine etki eden üç faktörün (kişi-endüstri uyumu, iş arkadaşlığı ve işe bağlılık, yöneticilerin tutumu) öne çıktığı ve turizm endüstrisinde kariyer yapma isteğinin düşük, bunun temel nedenleri arasında istihdam ve kariyer gelişim fırsatları ile farklı kültürlerden insanlarla tanışma ve iletişim kurma ile ilişkili problemlerin de görülmektedir (Lu ve Adler, 2009; Günay ve Akıncı, 2017).

Turizm rehberliği öğrencilerinin kariyer planları ve mesleğe yönelik tutumları üzerine yapılan çeşitli araştırmalar incelendiğinde, öğrencilerin büyük çoğunluğunun turizm rehberliği bölümünü isteyerek seçtiği ve bu bölümü veya programı okumaktan memnun oldukları, genellikle olumlu bir mesleki tutumu benimsedikleri ve sektörde kariyer yapmaya istekli oldukları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin mesleğe yönelik yenilikleri öğrenmeyi ve farklı kültürlerden insanlarla tanışmayı mesleki açıdan ilginç buldukları ve öz-yeterlilik düzeylerinin arttıkça mesleki kaygılarının azaldığı ve mesleği yapma niyetlerinin arttığı (Yılmaz, 2011; Tolga ve diğerleri, 2015; Şahin ve Acun, 2016; Eser, 2017; Aloudat, 2017; Çınar ve Yenipınar, 2019; Çeşmeci ve diğerleri, 2020; Erdoğan, 2020; Gökdemir ve diğerleri, 2021), bazı çalışmalarda ise öğrencilerin mezuniyete yaklaştıkça mesleğe yönelik olumlu tutumlarının azaldığı veya kararsızlık düzeylerinin arttığı ifade edilmektedir (Çakıcı ve Eser, 2017; Erdoğan, 2020).

Turizm rehberliği öğrenimi gören öğrencilerin kariyer kararlarının mesleğe yönelik tutumlarına ilişkin yapılmış olan bazı çalışmalarda ise, öğrencilerin kariyer kararlarının mesleğe yönelik tutumlarını etkilediği; bilinçli kariyer kararının olumlu, bilinçsiz kariyer kararının ve çevresel etmenlerin olumsuz etki yarattığı, ortaya çıkan krizlere rağmen öğrencilerin turist rehberliği mesleğinde uzmanlaşma hedeflerine yönelik

kariyer planları geliştirdikleri ifade edilirken (Yetgin ve diğeri, 2018; Ayyıldız, 2023), bunun yanı sıra öğrencilerin kariyer kararlarında yeterince yönlendirilmedikleri, geleneksel kalıplara göre hareket ettikleri ve maddi kaygıların kariyer hedeflerine etki ettiği vurgulanmaktadır (Akoğlan ve Dalkıroğlu, 2013).

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı, lisans düzeyinde turist rehberliği eğitimi alan öğrencilerin turist rehberliği mesleğine ilişkin tutumlarının kariyer planlamalarına etkisinin ölçülmesidir. Bu amaç doğrultusunda tercih edilen araştırma yöntemi nicel olmakla birlikte keşfedici bir nitelik taşımaktadır. Araştırmada anket tekniği tercih edilmiş olup veriler anket aracılığıyla toplanmıştır.

Araştırmacının çalışma alanını veya konusunu oluşturan ve elde ettiği sonuçları genelleyebildiği topluluk evren olarak açıklanmaktadır (Yurdakul, 2013). Başka bir ifadeyle evren, araştırma sonuçlarının genellenmesinin istendiği tüm öğelerin bütünüdür (Karasar, 2012). Araştırmanın evreni, Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü öğrencileridir. Zaman, depremin özel koşulları ve maliyet kısıtları düşünüldüğünde araştırma evrenine ulaşmanın zor olabileceği nedeniyle örnekleme yöntemine başvurulmuştur. Örneklem ise, evren içerisinde belirli kurallara göre seçilen ve evreni temsil etme yeterliliğine sahip olan alt grup veya küçük küme şeklinde ifade edilmektedir (Şimşek, 2012; Karasar, 2012). Araştırmanın örnekleme, turist rehberliği bölümünde eğitim gören, 1. sınıf (75 kişi), 2. sınıf (99 kişi), 3. sınıf (89 kişi) ve 4. sınıf (100 kişi) öğrencilerini kapsayan gönüllü kişilerden oluşmaktadır. Evrenden seçilebilecek örneklem büyüklüğü Tablo 1’den de görülebileceği gibi ± 0.05 örneklem hatası ile 217 kişi (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004) olarak belirlenmiştir.

Tablo 1. Örneklem Büyüklükleri

Evren Büyüklüğü	± 0.03 örnekleme hatası (d)			± 0.05 örnekleme hatası (d)			± 0.10 örnekleme hatası (d)		
	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7	p=0.5 q=0.5	p=0.8 q= 0.2	p=0.3 q=0.7
100	92	87	90	80	71	77	49	38	45
500	341	289	321	217	165	196	81	55	70
750	441	358	409	254	185	226	85	57	73
1000	516	406	473	278	198	244	88	58	75
2500	748	537	660	333	224	286	93	60	78
5000	880	601	760	357	234	303	94	61	79
10000	964	639	823	370	240	313	95	61	80

25000	1023	665	865	378	244	319	96	61	80
50000	1045	674	881	381	245	321	96	61	81
100.000	1056	678	888	383	245	322	96	61	81
1.000000	1066	682	896	384	246	323	96	61	81
100 milyon	1067	683	896	384	245	323	96	61	81

Kaynak: Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004, s. 50).

Araştırmada daha önce belirtildiği üzere veri toplama tekniği olarak anket tercih edilmiştir. Araştırmada kullanılacak olan anket formu üç bölüm, iki ölçekten oluşmaktadır. Ölçekler 5’li likert tipinde; “1-Kesinlikle katılmıyorum, 2-Katılmıyorum, 3-Kısmen katılmıyorum kısmen katılıyorum, 4-Katılıyorum ve 5-Kesinlikle katılıyorum” şeklinde hazırlanmıştır. Ankette katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin sorular ve öğrencilerin mesleki tutumları ile kariyer planlamalarını belirlemek için iki farklı ölçek yer almaktadır. İlk ölçek Üstüner (2006) tarafından uyarlanan tutum ölçeği olup, ölçek maddeleri 30 ifadeden oluşmaktadır. Tutum ölçeğine ilişkin maddelerin tamamı araştırma niteliğine göre mail yoluyla izin talebi doğrultusunda kullanılmış ve uyarlanmıştır. Araştırmada kariyer planlamasını ölçmek için Rottinghaus ve diğerleri (2005) tarafından geliştirilen ve Kalafat (2012) tarafından Türkçeye uyarlanan “Kariyer Geleceği Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 25 ifadeden ve “kariyer uyumluluğu”, “kariyer iyimserliği” ve “algılanan bilgi” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek maddeleri üzerinde hiçbir değişiklik yapılmamış olup kullanıma dair izin talebi mail yoluyla alınmıştır. Anket için Mersin Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulundan 02.06.2023 tarihi ve 127 no’lu karar ile onay alınmıştır. Anket verileri araştırmacı tarafından yüz yüze toplanmıştır.

Araştırma kuramsal açıdan erişilebilen (makaleler, bildiriler, kitaplar, doktora ve yüksek lisans tezleri vb.) kaynaklar ile sınırlıdır. Araştırmanın diğer bir sınırlılığını ise, Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi turizm rehberliği bölümünde eğitim gören lisans öğrencileri oluşturmaktadır. Belirtilen faktörlere ek olarak elde edilen sonuçlar ön pilot testin uygulandığı 01.05.2023-31.05.2023 tarihleri ile anketlerin uygulandığı 01.06.2023-31.07.2023 tarihleri ile de sınırlılık göstermektedir.

BULGULAR VE YORUM

Pilot Test

Anket formunda bulunan ölçme araçlarının anlaşılabilirliğinin testi için 01-30 Haziran 2023 tarihleri arasında pilot test yapılmıştır. Araştırma için Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği öğrencilerinden kolayda örnekleme yoluyla yüz yüze

anket toplama yöntemi ile 74 kişiden veri toplanmıştır. İç tutarlılık göstergesinin belirlenmesi için ankette yer alan her iki ölçeğin Cronbach Alfa istatistikleri hesaplanmıştır (Şencan, 2005). Uygulanan güvenilirlik analizlerine Tablo 2’de yer verilmiştir. Tabloya göre her iki ölçeğin de güvenilirlik katsayılarının .90'nın üzerinde olması ölçeklerin çok yüksek derecede güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır (Şencan, 2005; Kalaycı, 2018). “Mesleğe Yönelik Tutum” ölçeğinin ön test Cronbach Alfa değeri ,962’dir. “Kariyer Planlama” ölçeğinin ön test Cronbach Alfa değeri ise ,933 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 2. Ölçeklerin Pilot Test Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Ölçekler	Madde sayısı	Cronbach Alfa değeri
Mesleğe Yönelik Tutum	30	,962
Kariyer Planlama	25	,933

Özdamar’a (1999) göre güvenilirlik, belirli bir ölçeğin ölçmek istediği şeyin düzenli ve doğru bir şekilde ölçme seviyesi olarak tanımlanabilmektedir. Güvenilirlik katsayısı Alfa’nın değerlendirme kriterleri ($0,00 < 0,40$) ise ölçek güvenilir değil, ($0,40 < 0,60$) ise ölçek düşük güvenilirlikte, ($0,60 < 0,80$) ise ölçek oldukça güvenilir ve ($0,80 < 1,00$) ise ölçek yüksek derecede güvenilir şeklinde sıralanabilmektedir (Özdamar, 1999). Araştırma kapsamında elde edilen ön test verileri güvenilirlik analizi sonucunda ölçek maddelerinin tamamı kabul edilmiş olup örneklem sayısı belirlenerek veri toplama aşamasına geçilmiştir. Pilot çalışma sonucunda ölçekten çıkarılan veya eklenen bir madde olmamıştır. Toplanan verilere ilişkin analizler aşağıda başlıklar halinde sunulmuştur.

Ana Uygulama-Ölçeklerin Güvenirlik ve Geçerliliği

Ana uygulama için veriler, Haziran 2023-Temmuz 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Bu tarih aralıklarında toplam 305 kişiden veri toplanmıştır. Veriler kodlanarak istatistik paket programına aktarılmıştır. Verilere kayıp veri analizi, normallik testi, güvenilirlik ve geçerlilik analizleri uygulanmıştır. Her iki ölçek için uygulanan analizlere göre kayıp veri olmadığı belirlenmiştir. Elde edilen verilere normallik testi uygulanmıştır. Normallik varsayımı için ölçekte yer alan her bir maddenin çarpıklık basıklık değerleri incelenmiştir. Ölçeklere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, “mesleğe yönelik tutum” ölçeği değerlerinin -2 ile +2 arasında, “kariyer planlama” ölçeğine ilişkin değerlerin ise -3 ile +3 arasında olduğu tespit edilmiştir. Bu

konu ile ilgili literatüre göre -3 ile +3 arasında yer alan maddelerin normal dağılım sağladığı (Groeneveld ve Meeden, 1984; Moors, 1986; Hopkins ve Weeks, 1990; De Carlo, 1997; George ve Mallery, 2010; Tabachnick vd., 2013) ifade edilebilmektedir. Dolayısıyla, verilerin normal dağıldığı tespit edilmiştir. Araştırmada kullanılan ölçeklerin güvenilirliğini test etmek amacıyla ise sorular arasındaki uyumun derecesini gösteren ve güvenilirliği test etmek için kullanılan en yaygın yöntem olan Cronbach Alfa (α) katsayısı kullanılmıştır (İslamoğlu ve Alınışık, 2013). Ana uygulama için her iki ölçeğe uygulanan güvenilirlik analizi Tablo 3'te görülmektedir.

Tablo 3. Ölçeklerin Ana Uygulama Güvenilirlik Değerleri

Ölçekler	Madde sayısı	Cronbach Alfa değeri
Mesleğe Yönelik Tutum	30	,957
Kariyer Planlama	25	,909

Bilimsel araştırmalarda, yapı geçerliliğini güvenilir ve doğru bir şekilde test edebilmek için başvurulan ilk yöntemlerden birinin açıklayıcı faktör analizi olduğu bilinmektedir (Alpar, 2018). Mevcut araştırmada, ölçeklerin yapı geçerliliğinin tespit edilmesi için birbiriyle anlamlı benzer yapı ya da niteliği ölçen birden çok değişkeni bir araya getirerek ölçme işlemi en minimal sayıda faktörle açıklamaya yardımcı olan istatistiksel bir teknik olarak aktarılan (Kalaycı, 2018) açıklayıcı faktör analizi gerçekleştirilmiştir. Faktör analizi uygulama aşamasında araştırmacı tarafından belirlenen değişkenlerin kendi aralarında yüksek bir bağlılığa sahip olması istenmektedir (Nakip, 2003). Faktör analizinde dikkate alınan sonuçlardan biri Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett Testi'dir. Faktör analizinde ortaya çıkan sonucun geçerli olup olmadığına dair bilgi bu testlerin sonuçları ile ortaya konulmaktadır. KMO ölçütü 1'e yakınlığı sürece uygun olarak değerlendirilmektedir. KMO değerleri; (0,90=mükemmel, 0,80=çok iyi, 0,70=iyi, 0,60=orta, 0,50=zayıf ve 0,50'nin altı=kabul edilemez) şeklinde ifade edilmektedir (Kalaycı, 2018).

Araştırma kapsamında "mesleğe yönelik tutum" ölçeğinin yapı geçerliliği için ilk aşamada ölçekte yer alan 6, 8, 15, 26, 29 ve 30' nolu maddeler ters kodlanmıştır. Daha sonra, ölçekte yer alan 30 madde ile analiz yapılmıştır. Uygulanan faktör analizinin ardından eşkökenlilik tablosu incelendiğinde .500 korelasyon altında ve bir maddenin birden fazla boyut altında yer alması gibi bazı problemlerle karşılaşmıştır. Bu kapsamda, 6 ve 14 nolu maddelerin ,500'ün altında kaldığından; 8, 10, ve 26 nolu maddelerin hiçbir

faktöre yüklenmemesi; 2 ve 3 nolu maddelerin iki faktöre yüklendiğinden ve 30 nolu maddenin tek faktöre yüklendiğinden dolayı analizden çıkarılmış ve ölçek maddeleri yeniden analiz edilmiştir. İkinci defa analiz edilen ölçek maddeleri incelendiğinde, 22 ve 27 nolu maddelerin ,500 korelasyon düzeyinin altında kaldığından ve 5 nolu maddenin iki faktöre yüklenmesi üzerine söz konusu maddeler elenmiş ve geriye kalan ölçek maddeleri yeniden analiz edilmiştir. Üçüncü ve son defa analiz edilen ölçek maddeleri incelendiğinde ise “Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeği” KMO örneklem yeterliliği oranı %93, Bartlett's Küreselik Testi oranının 3690,379 ve anlamlılık değerinin ,000 olarak görülmüştür. Bu bağlamda, faktör analizine devam edilmiştir.

Tablo 4. Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeğinin Yapı Geçerliliği

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	,932
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	3690,379
df	136
Sig	,000

Faktör sayısının belirlenmesinde faktör öz değerleri ve varyansa yapılan katkı toplamı dikkate alınmıştır. Analizde temel alınan maddelerin özdeğerlerine bakıldığında “1”in üzerinde olan 3 bileşen olduğu ve 3 bileşenin varyansa yaptıkları toplam katkının %67,535 olduğu görülmüştür. Bu açıdan faktör analizinde toplam varyansın açıklama yüzdesinin %50 ve üzerinde olmasının kabul edilebilir olduğu ifade edilmektedir (Field, 2013). Bununla birlikte sosyal bilimler açısından toplam varyansın %40-%60 aralığında elde edilmesi söz konusu ölçeğin yeterli derecede açıklayıcı olduğuna işaret etmektedir (Pallant, 2010). Bu sonuca göre faktörü oluşturan ifadeler değerlendirildiğinde; birinci faktör 6 maddeden oluşmakta ve açıklanan varyansın %52,135’ ini açıklamaktadır. Faktör maddeleri ve yükleri şu şekilde ifade edilmektedir: “7. Rehberliğin kişiliğime uygun olduğunu düşünüyorum (,592)”, “9. Rehberlikte başarılı olacağıma inanıyorum (,736)”, “11. Rehberlik mesleğinde karşılaşıcağım zorlukları aşabileceğime inanıyorum (,823)”, “13. Rehberlik mesleğinin gereklilikleri konusunda kendime güveniyorum (,884)”, “17. Rehberliği profesyonel bir şekilde yürütebileceğime inanıyorum (,769)” ve “24. Bilgili ve yeterli bir rehber olacağıma düşünüyorum (,772)”. Söz konusu maddelerin literatürle paralel olarak “mesleki doyum/uygunluk” maddelerini temsil ettiği tespit edilmiştir.

İkinci faktör 6 maddeden oluşmakta ve açıklanan varyansın %9,115'ini açıklamaktadır. Faktörde yer alan ifadelerin faktör yüklerinin; “16. Rehberliğin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum (.731)”, “18. İnsanlara gezdikleri bölgeyi tanıttıkları olma düşüncesi beni mutlu ediyor (.676)”, “19. Rehberlik yapan insanlara sempati duyarım (.841)”, “20. Rehber olacağımı düşünmek beni mutlu ediyor (.718)”, “23. Rehberlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım (.737)” ve “25. Rehberliğin toplumda bana saygınlık kazandıracağına inanıyorum (.713)” şeklinde olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda ikinci faktörün literatürle paralel olarak “iletişim becerileri” maddelerinden oluştuğu belirlenmiştir.

Üçüncü faktör ise 7 maddeden oluşmakta ve açıklanan varyansın %6,286'sını açıklamaktadır. Faktörde yer alan ifadeler ve faktör yüklerine bakıldığında; “1. Rehber olma düşüncesi bana cazip geliyor (.631)”, “4. Tekrar bir bölüm tercihinde bulunmam gerekse rehberliği tercih ederim (.691)”, “12. Zor şartlar altında dahi rehberlik yapmak isterim (.580)”, “15. Rehberliğin bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum (.607)”, “21. Arkadaşlarıma rehberlik bölümünü seçmeleri için tavsiyede bulunurum (.505)”, “28. Rehberlik bölümünde olmaktan mutluluk duyuyorum (.643)” ve “29. Rehberlik mesleğine ilişkin bakış açım olumsuz yönde değişti (.758)” şeklinde maddelerin yüklendiği görülmüştür. Bu bağlamda üçüncü faktöre literatürle paralel olarak “mesleki etik” adı verilmiştir.

Tablo 5. Mesleğe Yönelik Tutum Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

MESLEĞE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ	Faktör Yükü	Öz Değeri	Varyans	Ort.	Güvenirlilik
I. Mesleki Doyum / Uygunluk (6 madde)		8,899	52,287	3,7197	,818
MT13-Rehberlik mesleğinin gereklilikleri konusunda kendime güveniyorum.	,884				
MT11-Rehberlik mesleğinde karşılaştığım zorlukları aşabileceğime inanıyorum.	,823				
MT24-Bilgili ve yeterli bir rehber olacağımı düşünüyorum.	,772				
MT17-Rehberliği profesyonel bir şekilde yürütebileceğime inanıyorum.	,769				
MT9-Rehberlikte başarılı olacağıma inanıyorum.	,736				
MT7-Rehberliğin kişiliğime uygun olduğunu düşünüyorum.	,592				
II. İletişim Becerileri (6 madde)		1,705	10,028	3,8749	,844
MT19-Rehberlik yapan insanlara sempati duyarım.	,841				
MT23-Rehberlik yapan kişilerle sohbet etmekten hoşlanırım.	,737				
MT16-Rehberliğin bir şeyler üretip yaratmam için bana fırsatlar vereceğini düşünüyorum.	,731				

MT20-Rehber olacağımı düşünmek beni mutlu ediyor.	,718				
MT25-Rehberliğin toplumda bana saygınlık kazandıracağına inanıyorum.	,713				
MT18-İnsanlara gezdikleri bölgeyi tanıtacak olma düşüncesi beni mutlu ediyor.	,676				
III. Mesleki Etki (7 madde)		1,135	6,677	3,3930	,768
MT29-Rehberlik mesleğine ilişkin bakış açım olumsuz yönde değişti.	,758				
MT4-Tekrar bir bölüm tercihinde bulunmam gerekse rehberliği tercih ederim.	,691				
MT28-Rehberlik bölümünde olmaktan mutluluk duyuyorum.	,643				
MT1-Rehber olma düşüncesi bana cazip geliyor.	,631				
MT15-Rehberliğin bana uygun bir meslek olmadığını düşünüyorum.	,607				
MT12-Zor şartlar altında dahi rehberlik yapmak isterim.	,580				
MT21-Arkadaşlarıma rehberlik bölümünü seçmeleri için tavsiyede bulunurum.	,505				
<p>Varimax Rotasyonlu Temel Bileşenler Analizi – Açıklanan Toplam Varyans: %68,991 KMO Örneklem Yeterliliği: ,940; Bartlett Küresellik Testi: x2 4187,034; s.d.:940; p<0,000 Genel Ortalama:3,663; Ölçeğin Tamamı için Alfa: ,957 Yanıt kategorileri: (1) Kesinlikle Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Ne Katılmıyorum Ne Katılıyorum (4) Katılıyorum (5) Kesinlikle Katılıyorum</p>					

Araştırma kapsamında “kariyer planlaması” ölçeğinin yapı geçerliliği için ilk aşamada ölçekte yer alan 10, 11, 14, 15, 19, 20 ve 24 no’lu maddeler ters kodlanmıştır. Daha sonra, 25 madde ile analiz yapılmıştır. Uygulanan faktör analizinin ardından eşkökenlilik tablosu incelendiğinde “9. Kariyerime ilişkin planların beklediğim şekilde gitmemesi durumunda kendimi hızla toparlamaya çalışırım.” maddesinin ,500 korelasyon düzeyinin altında kaldığından ve “15. Kariyer planı yapmak benim için zordur.” maddesinin de hiçbir faktöre yüklenmemesinden dolayı analiz dışında bırakılmıştır. Analiz dışında bırakılan maddelerden sonra kalan maddeler tekrar faktör analizine tabii tutulmuştur. Bu doğrultuda “Kariyer Planlaması Ölçeği” KMO örneklem yeterliliği oranı %82, Bartlett's Küresellik Testi oranının 3655,178 ve anlamlılık değerinin ,000 olarak görülmüş ve faktör analizine devam edilmiştir.

Tablo 6. Kariyer Planlaması Ölçeğinin Yapı Geçerliliği

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.	,829
Bartlett's Test of Sphericity Approx. Chi-Square	3655,178
df	253
Sig	,000

Faktör analizinde temel alınan maddelerin özdeğerlerine bakıldığında “1”in üzerinde olan 3 faktörün olduğu ve 3 faktörün varyansa yaptıkları toplam katkının %67,158 olduğu tespit edilmiştir. Birinci faktörün yaptığı toplam katkının %45,791 olduğu görülmüştür. Birinci faktör maddeleri ve yüklerle bakıldığında “5. Çalışma yaşamındaki değişimlere uyum sağlayabilirim (.847)”, “6. İşimle ilgili değişikliklere kolaylıkla uyum sağlayacağım (.815)”, “2. Kariyer planlarımdaki değişimlere uyum sağlayabilirim. (.749)”, “3. Kariyerimde önüme çıkabilecek engellerin üstesinden gelebilirim (.716)”, “1. Yeni iş kurallarına kolaylıkla uyum sağlarım. (.716)”, “4. İşimle ilgili yeni görevler için çabalamaktan hoşlanırım (.605)”, 7. Başkalarına sorulursa, kariyer planlarımdaki değişime uyum sağlayacağımı söyleyeceklerdir (.605)”, “11. Kariyerimde elde ettiğim başarımın kontrolü benim elimde değildir (.847)”, “10. Kariyer planlarımda kontrolü nadiren elimde olur (.815)” ve “8. Kariyer başarımı kendi çabalarım belirleyecektir (.627)”, “14. Kariyerim hakkında düşünmek sınırlarımı bozar.(.542)”, “12. Kariyerime ilişkin bir şeyler düşündüğümde heyecanlanırım.(.884)” ve “13. Kariyerim hakkında düşünmek bana ilham verir. (.843)” maddelerinin yüklendiği belirlenmiştir.

İkinci faktöre yüklenen maddeler incelendiğinde toplam varyansa yaptığı katkının %10,110 olduğu görülmüştür. Bu faktör; “16. Yeteneklerime uygun bir kariyer planı yapmak beni mutlu eder. (.760)”, “17. Kariyerime ilişkin ilgi alanlarımı iyi bilirim. (.721)”, “18. Kariyerime ilişkin hayallerimi gerçekleştirme konusunda azimliyimdir. (.686)”, “20. Doğru kariyer yolunu bulmak oldukça zordur. (.887)” ve “19. Gelecekte kariyerimde başarılı olacağım konusunda emin değilim. (.622)” maddelerinden oluşmuştur.

Üçüncü faktöre bakıldığında varyansa yaptığı toplam katkının %11,257 olduğu görülmüştür. Faktör maddeleri ve yüklerle bakıldığında “23. İşgücü piyasasındaki eğilimleri anlama konusunda iyiyimdir. (.836)”, “24. İşgücü piyasasındaki eğilimleri anlamam. (.832)”, 21. Kariyerimi planlamak benim için doğal bir iştir. (.662)”, “22. Kariyerimle ilgili doğru kararları alacağımdan kesinlikle eminim. (.660)” ve “25. Gelecekteki istihdam eğilimlerini anlamak oldukça kolaydır. (.658)” maddelerinin yüklendiği belirlenmiştir.

Tablo 7. Kariyer Planlaması Ölçeği Faktör Analizi Sonuçları

KARİYER PLANLAMASI ÖLÇEĞİ	Faktör Yüklü	Öz Değeri	Varyans	Ort.	Güvenirlilik
Kariyer Uyumluluğu (KU)-(13 Madde)		10,532	45,791	3,9817	,467
KP5. Çalışma yaşamındaki değişimlere uyum sağlayabilirim.	,847				
KP6. İşimle ilgili değişikliklere kolaylıkla uyum sağlayacağım.	,815				
KP2. Kariyer planlarımdaki değişimlere uyum sağlayabilirim.	,749				
KP3. Kariyerimde önüme çıkabilecek engellerin üstesinden gelebilirim.	,716				
KP1. Yeni iş kurallarına kolaylıkla uyum sağlarım.	,716				
KP4. İşimle ilgili yeni görevler için çabalamaktan hoşlanırım.	,605				
KP7. Başkalarına sorulursa, kariyer planlarımdaki değişime uyum sağlayacağımı söyleyeceklerdir.	,605				
KP11. Kariyerimde elde ettiğim başarımın kontrolü benim elimde değildir.	,837				
KP10. Kariyer planlarımda kontrolü nadiren elimde olur.	,668				
KP8. Kariyer başarımı kendi çabalarım belirleyecektir.	,627				
KP14. Kariyerim hakkında düşünmek sınırlarımı bozar.	,542				
KP12. Kariyerime ilişkin bir şeyler düşündüğümde heyecanlanırım.	,884				
KP13. Kariyerim hakkında düşünmek bana ilham verir.	,843				
Kariyer İyimserliği (Kİ)-(5 Madde)		2,326	10,110	3,5041	,535
KP16. Yeteneklerime uygun bir kariyer planı yapmak beni mutlu eder.	,760				
KP17. Kariyerime ilişkin ilgi alanlarımı iyi bilirim.	,721				
KP18. Kariyerime ilişkin hayallerimi gerçekleştirme konusunda azimliyimdir.	,686				
KP20. Doğru kariyer yolunu bulmak oldukça zordur.	,887				
KP19. Gelecekte kariyerimde başarılı olacağım konusunda emin değilim.	,622				
Algılanan Bilgi (AB)-(5 Madde)		2,589	11,257	3,8749	,691
KP23. İşgücü piyasasındaki eğilimleri anlama konusunda iyiyimdir.	,836				
KP24. İşgücü piyasasındaki eğilimleri anlamam.	,832				
KP21. Kariyerimi planlamak benim için doğal bir iştir.	,662				
KP22. Kariyerimle ilgili doğru kararları alacağımdan kesinlikle eminim.	,660				
KP25. Gelecekteki istihdam eğilimlerini anlamak oldukça kolaydır.	,658				
Varimax Rotasyonlu Temel Bileşenler Analizi – Açıklanan Toplam Varyans: %67,158 KMO Örneklem Yeterliliği: ,829; Bartlett Küresellik Testi: x2 3655,178; s.d.:829; p<0,000 Genel Ortalama:3,772; Ölçeğin Tamamı için Alfa: ,909 Yanıt kategorileri: (1) Kesinlikle Katılmıyorum (2) Katılmıyorum (3) Ne Katılmıyorum Ne Katılıyorum (4) Katılıyorum (5) Kesinlikle Katılıyorum					

Katılımcıların Demografik Bulguları

Araştırmaya katılanların demografik bilgileri Tablo 8’de özetlenmektedir. Buna göre, katılımcıların %50,8’i “erkek” ve %49,2’si “kadın” olup, %99,3’ü “bekâr” ve %0,7’si evlidir. Katılımcıların aylık ortalama gelir seviyeleri incelendiğinde, %38’inin “orta” gelir grubuna ait oldukları belirlenmiştir. Bununla birlikte %30,5’inin “düşük” gelir grubunda, %20,7’sinin “ortanın altı” gelir grubunda ve %10,8’inin “ortanın üstü” gelir grubunda yer aldığı görülmektedir. Anket çalışmasına katılanların büyük çoğunluğunun “18-20 yaş arasındaki (%43)” katılımcılardan oluştuğu belirlenmiştir. Bunu sırasıyla, %38,4’lük bir oranla “21-23 yaş”, ve %18,7’lik bir oranla “24 ve üstü yaş” arasındaki katılımcıların izlediği tespit edilmiştir. Katılımcıların sınıf düzeyine göre katılım oranları incelendiğinde büyük çoğunluğunu “2. Sınıf (%30,5)” öğrencilerinin oluşturduğu saptanmıştır. Bunu sırasıyla, “1. Sınıf (%24,6)”, “4. Sınıf (%23,3)” ve “3. Sınıf (%21,6)” öğrencileri izlemiştir. Katılımcılar arasında en yüksek orana sahip mezun olunan lise türünün ise “Anadolu Lisesi (%86,6)” olduğu belirlenmiştir.

Tablo 8. Turist Rehber Adaylarının Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar

	f	%		f	%
Cinsiyet			Yaş		
Kadın	150	49,2	18-20	131	43
Erkek	155	50,8	21-23	117	38,4
Toplam	305	100	24 ve üstü	57	18,7
Medeni Durum			Toplam	305	100
Evli	2	7	Sınıfınız		
Bekar	303	99,3	1.sınıf	75	24,6
Toplam	305	100	2.sınıf	93	30,5
Aylık Gelir Düzeyi			3.sınıf	66	21,6
Düşük	93	30,5	4.sınıf	71	23,3
Ortanın altı	63	20,7	Toplam	305	100
Orta	116	38	Mezun Olunan Lise		
Ortanın üstü	33	10,8	Anadolu Lisesi	264	86,6
Toplam	305	100	Düz Lise	41	13,4
			Toplam	305	100

Araştırma Sorularına Yönelik Bulgular

Araştırma kapsamında oluşturulan araştırma sorularına yönelik bulgular incelendiğinde;

A.S.1. Turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları demografik özelliklere göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmaya katılan adayların “mesleğe yönelik tutumları” ile “cinsiyet” değişkenleri arasında bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla t-Testi yapılmıştır (Tablo 9). Analiz sonucunda “mesleğe yönelik tutum” ile “cinsiyet” değişkeni arasında tutumlara yönelik üç faktörden sadece “İletişim Becerileri” faktörü ile “cinsiyet” değişkeni arasında anlamlı bir farkın bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durumda turist rehberi adayları açısından mesleğe yönelik tutumlarından “İletişim Becerileri” faktörüne katılım oranları incelendiğinde, “kadınların (3,99)”, “erkeklerle (3,76)” oranla iletişim becerilerine katılım sağladıkları belirlenmiştir.

Tablo 9. Turist Rehberi Adaylarının Cinsiyet ile Mesleğe Yönelik Tutumlarının Kararlaştırılmasına İlişkin T-Testi Tablosu

Faktör	Cinsiyet	N	Ort.	s.s.	t. değeri	Anlam Düzeyi
Mesleki Doyum/Uygunluk	Kadın	150	3,76	,78881	1,013	,312
	Erkek	155	3,67	,87688		
İletişim Becerileri	Kadın	150	3,99	,78131	2,558	,011
	Erkek	155	3,76	,76491		
Mesleki Etki	Kadın	150	3,42	,79255	,689	,491
	Erkek	155	3,36	,88264		
Yanıt kategorileri: 1: Kesinlikle Katılmıyorum, ..., 5: Kesinlikle Katılıyorum						

Turist rehberi adaylarının medeni durum ile rehberlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde; “Mesleki Doyum/Uygunluk ($t= 1,185$, $p= ,237$)”, “İletişim Becerileri ($t= ,379$, $p= ,705$)” ve “Mesleki Etki ($t= ,664$, $p= ,507$)” faktörleri açısından medeni durum ile aralarında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 10).

Tablo 10. Turist Rehberi Adaylarının Medeni Durum ile Mesleğe Yönelik Tutumlarının Kararlaştırılmasına İlişkin T-Testi Tablosu

Faktör	Medeni Durum	N	Ort.	s.s.	t. değeri	Anlam Düzeyi
Mesleki Doyum/Uygunluk	Evli	2	4,41	,58926	1,185	,237
	Bekâr	303	3,71	,83490		
İletişim Becerileri	Evli	2	4,08	,11785	,379	,705
	Bekâr	303	3,87	,78241		
Mesleki Etki	Evli	2	3,78	,30305	,664	,507
	Bekâr	303	3,39	,84080		
Yanıt kategorileri: 1: Kesinlikle Katılmıyorum, ... 5: Kesinlikle Katılıyorum						

Tablo 11’de, turist rehberi adaylarının “mesleğe yönelik tutumları” ile “yaş” değişkeni arasında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir. Varyans analizine göre, mesleğe yönelik tutum ölçeğinin tüm boyutları ile “yaş” değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı farklılıklar olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 11. Turist Rehberi Adaylarının Yaş ile Mesleğe Yönelik Tutumlarının Kararlaştırılmasına İlişkin ANOVA Tablosu

Boyutlar	Yaş	N	Ort.	Standart sapma	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Mesleki Doyum / Uyumluk	18-20	131	3,74	,86905	1,611	,201
	21-23	117	3,77	,78632		
	24 ve üstü	57	3,54	,84194		
İletişim Becerileri	18-20	131	3,91	,77772	,715	,490
	21-23	117	3,88	,81874		
	24 ve üstü	57	3,76	,70349		
Mesleki Etki	18-20	131	3,46	,75656	2,219	,111
	21-23	117	3,40	,83199		
	24 ve üstü	57	3,19	1,00085		

Araştırmaya katılan turist rehberi adaylarının, “mesleğe yönelik tutum” düzeyleri ile “aylık gelir düzeyi” arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için ANOVA yapılmıştır (Tablo 12). Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların aylık geliri ile mesleğe yönelik tutumların “Mesleki Doyum/Uyumluk” ve “Mesleki Etki” boyutları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamlılığın hangileri arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc’a Sheffe ve Tukey tabloları incelenmiştir. Tabloya göre birinci boyutta aylık gelir düzeyi “Düşük” ifadesine oranla “Ortanın Altı” ve “Orta” ifadelerine katılımcıların daha fazla katılım sağladıkları belirlenmiştir. Üçüncü boyutta aylık gelir düzeyi “Düşük” ifadesine oranla “Ortanın Altı” ve “Orta” ifadelerine oranla katılımcıların daha fazla katılım sağladıkları saptanmıştır.

Tablo 12. Turist Rehberi Adaylarının Aylık Gelir Düzeyi ile Mesleğe Yönelik Tutumlarının Kararlaştırılmasına İlişkin ANOVA Tablosu

Boyutlar	Gelir Düzeyi	N	Ort.	Standart sapma	F	p	Anlamlılık Düzeyi
Mesleki Doyum/ Uygunluk	Düşük (1)	93	3,38	,82371	7,834	,000	2>1 3>1
	Ortanın Altı (2)	63	3,88	,93180			
	Orta (3)	116	3,87	,71926			
	Ortanın Üstü (4)	33	3,83	,80524			
İletişim Becerileri	Düşük (1)	93	3,78	,82691	2,021	,111	-
	Ortanın Altı (2)	63	4,06	,82577			
	Orta (3)	116	3,90	,70626			
	Ortanın Üstü (4)	33	3,73	,76596			
Mesleki Etki	Düşük (1)	93	3,10	,69092	7,298	,000	2>1 3>1
	Ortanın Altı (2)	63	3,62	1,00992			
	Orta (3)	116	3,54	,73566			
	Ortanın Üstü (4)	33	3,26	,96833			

Turist rehber adaylarının, mesleğe yönelik tutumları ile sınıfları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için yapılan varyans analizi sonuçları Tablo 13'te görülmektedir. Analiz sonuçlarına göre, katılımcı rehber adaylarının sınıf düzeyi değişkeni ile mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Tablo 13. Turist Rehberi Adaylarının Sınıfı ile Mesleğe Yönelik Tutumlarının Kararlaştırılmasına İlişkin ANOVA Tablosu

Boyutlar	Sınıf Düzeyi	N	Ort.	Standart sapma	Anlamlılık Düzeyi (p)
Mesleki Doyum/Uygunluk	1.sınıf (1)	75	3,74	,84246	,714
	2.sınıf (2)	93	3,65	,97110	
	3.sınıf (3)	66	3,69	,77785	
	4.sınıf (4)	71	3,79	,67900	
İletişim Becerileri	1.sınıf (1)	75	3,82	,78859	,329
	2.sınıf (2)	93	4,00	,72273	
	3.sınıf (3)	66	3,82	,76141	
	4.sınıf (4)	71	3,81	,85457	
Mesleki Etki	1.sınıf (1)	75	3,41	,85365	,558
	2.sınıf (2)	93	3,47	,86132	
	3.sınıf (3)	66	3,28	,83993	
	4.sınıf (4)	71	3,36	,79644	

Araştırmaya katılan adayların “mesleğe yönelik tutumları” ile “mezun olunan lise türü” değişkenleri arasında bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla t-Testi yapılmıştır (Tablo 14). Analiz sonucunda mesleği tutum ölçeğinin tüm boyutları ile mezun olunan lise türü arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir.

Tablo 14. Turist Rehberi Adaylarının Mezun Olunan Lise Türü ile Mesleğe Yönelik Tutumlarının Kararlaştırılmasına İlişkin t-Testi Tablosu

Faktör	Mezun Olunan Lise Türü	N	Ort.	Standart sapma	t. değeri	Anlam Düzeyi
Mesleki Doyum/Uygunluk	Anadolu Lisesi	264	3,73	,78901	690	,493
	Diğer	41	3,61	1,09064		
İletişim Becerileri	Anadolu Lisesi	264	3,91	,72406	1,574	,122
	Diğer	41	3,64	1,05512		
Mesleki Etki	Anadolu Lisesi	264	3,39	,83155	-,092	,927
	Diğer	41	3,40	,89494		

Yanıt kategorileri: 1: Kesinlikle Katılmıyorum, ..., 5: Kesinlikle Katılıyorum

A.S.2. Turist rehberi adaylarının kariyer planlamaları demografik özelliklerine göre farklılık göstermekte midir?

Araştırmaya katılan adayların , “kariyer planlamaları” ile “cinsiyet” değişkenleri arasında bir farklılık olup olmadığını tespit etmek amacıyla t-Testi yapılmıştır (Tablo 15). Analiz sonucunda “kariyer planlamaları” ile “cinsiyet” değişkeni arasında üç faktörden hem “Kariyer Uyumluluğu” hem de “Algılanan Bilgi” faktörü ile “cinsiyet” değişkeni arasında anlamlı bir farkın bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durumda turist rehberi adayları açısından kariyer planlamalarına yönelik “Kariyer Uyumluluğu” ve “Algılanan Bilgi” faktörüne katılım oranları incelendiğinde, kadınların ortalamasının ($x=4,07$; $x=3,99$), erkeklerin ortalamasından ($x=3,88$; $x=3,76$) daha yüksek olduğu ve bundan dolayı anlamlı farkın bulunduğu anlaşılmıştır ($t= 3003$, $p=,003$; $t=2,559$, $p=,011$). Bir başka ifade ile turist rehberi adayları arasında kadınların kariyer planlamaları açısından kariyerlerine uyumlulukları ve algıladıkları bilgi erkeklere göre daha olumlu düzeyde olabilmektedir.

Tablo 15. Turist Rehberi Adaylarının Cinsiyet ile Kariyer Planlamalarına Yönelik Görüşlerinin Kararlaştırılmasına İlişkin T-Testi Tablosu

Faktör	Cinsiyet	N	Ort.	Standart sapma	t. değeri	Anlam Düzeyi
Kariyer Uyumluluğu (KU)	Kadın	150	4,07	,51027	3,003	,003
	Erkek	155	3,88	,59721		
Kariyer İyimserliği (Kİ)	Kadın	150	3,53	,65956	,711	,477
	Erkek	155	3,47	,72305		
Algılanan Bilgi (AB)	Kadın	150	3,99	,78131	2,559	,011
	Erkek	155	3,76	,76491		

Yanıt kategorileri: 1: Kesinlikle Katılmıyorum, ..., 5: Kesinlikle Katılıyorum

Turist rehberi adaylarının kariyer planlamaları ile medeni durum arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelendiğinde; “Kariyer Uyumluluğu ($t = -119$, $p = ,906$)”, “Kariyer İyimserliği ($t = ,504$, $p = ,615$)” ve “Algılanan Bilgi ($t = ,379$, $p = ,705$)” faktörleri açısından medeni durum ile aralarında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 16).

Tablo 16. Turist Rehberi Adaylarının Medeni Durum ile Kariyer Planlamalarına Yönelik Görüşlerinin Kararlaştırılmasına İlişkin T-Testi Tablosu

Faktör	Medeni Durum	N	Ort.	Standart sapma	t. değeri	Anlam Düzeyi
Kariyer Uyumluluğu (KU)	Evli	2	3,93	,09260	-,119	,906
	Bekâr	303	3,98	,56523		
Kariyer İyimserliği (Kİ)	Evli	2	3,75	,35355	,504	,615
	Bekâr	303	3,50	,69369		
Algılanan Bilgi (AB)	Evli	2	4,08	,11785	,379	,705
	Bekâr	303	3,87	,78241		

Yanıt kategorileri: 1: Kesinlikle Katılmıyorum, ... 5: Kesinlikle Katılıyorum

Tablo 17, turist rehberi öğrencilerinin yaşları ile kariyer planlamalarına ilişkin analiz sonuçlarını göstermektedir. Turist rehberi adaylarının kariyer planlamaları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan varyans analizi incelendiğinde; “Kariyer Uyumluluğu ($p = ,119$)”, “Kariyer İyimserliği ($p = ,584$)” ve “Algılanan Bilgi ($p = ,490$)” faktörleri açısından yaş ile kariyer planlaması arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 17. Turist Rehberi Adaylarının Yaş ile Kariyer Planlamalarına Yönelik Görüşlerinin Kararlaştırılmasına İlişkin ANOVA Tablosu

Boyutlar	Yaş	N	Ort.	Standart sapma	F	Anlamlılık Düzeyi (p)
Kariyer Uyumluluğu (KU)	18-20	131	3,99	,55241	2,147	,119
	21-23	117	3,91	,59888		
	24 ve üstü	57	4,09	,49765		
Kariyer İyimserliği (Kİ)	18-20	131	3,48	,70626	,538	,584
	21-23	117	3,55	,71086		
	24 ve üstü	57	3,44	,62095		
Algılanan Bilgi (AB)	18-20	131	3,91	,77772	,715	,490
	21-23	117	3,88	,81874		
	24 ve üstü	57	3,76	,70349		

Araştırmaya katılan turist rehberi adaylarının, “kariyer planlama” düzeyleri ile “aylık gelir düzeyi” arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığının belirlenmesi için ANOVA yapılmıştır (Tablo 18). Analiz sonuçlarına göre, katılımcıların aylık geliri ile kariyer planlamaları “Kariyer Uyumluluğu” ve “Kariyer İyimserliği” boyutları arasında anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamlılığın hangileri arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc’a Sheffe ve Tukey tabloları incelenmiştir. Tabloya göre birinci boyutta aylık gelir düzeyi “Düşük” ifadesine oranla “Ortanın Altı”, “Orta” ve “Ortanın üstü” ifadelerine katılımcıların daha fazla katılım sağladıkları belirlenmiştir. İkinci boyutta aylık gelir düzeyi “Düşük” ifadesine oranla “Orta” ve “Ortanın üstü” ifadelerine oranla katılımcıların daha fazla katılım sağladıkları belirlenmiştir.

Tablo 18. Turist Rehberi Adaylarının Aylık Gelir Düzeyi ile Kariyer Planlamalarına Yönelik Görüşlerinin Kararlaştırılmasına İlişkin ANOVA Tablosu

Boyutlar	Gelir Düzeyi	N	Ort.	St. sapma	F	p	Anlamlılık Düzeyi
Kariyer Uyumluluğu (KU)	Düşük (1)	93	3,71	,63247	11,229	,000	2>1 3>1 4>1
	Ortanın Altı (2)	63	4,12	,51453			
	Orta (3)	116	4,05	,46168			
	Ortanın Üstü (4)	33	4,18	,53196			
Kariyer İyimserliği (Kİ)	Düşük (1)	93	3,28	,59151	6,778	,000	3>1 4>1
	Ortanın Altı (2)	63	3,44	,71805			
	Orta (3)	116	3,65	,66799			
	Ortanın Üstü (4)	33	3,73	,80795			
Algılanan Bilgi (AB)	Düşük (1)	93	3,78	,82691	2,021	,111	-
	Ortanın Altı (2)	63	4,05	,82577			
	Orta (3)	116	3,89	,70626			
	Ortanın Üstü (4)	33	3,73	,76596			

Tablo 19’da turist rehberi adaylarının “kariyer planlamaları” ile “sınıf düzeyi” değişkeni arasında anlamlı farklılık olup olmadığına ilişkin varyans analizi (ANOVA) sonuçları verilmiştir. Varyans analizi sonrası kariyer planlama ölçeğinin sadece “Algılanan Bilgi” boyutu ile “sınıf düzeyi” değişkeni arasında istatistiki olarak anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Bu anlamlılığın hangileri arasında olduğunu belirlemek için Post Hoc Sheffe tablosu incelenmiştir. Buna göre “2. Sınıf” öğrencilerinin, “4. Sınıf” öğrencilerine oranla daha fazla kariyer planlamaları yaptıkları tespit edilmiştir.

Tablo 19. Turist Rehberi Adaylarının Sınıf ile Kariyer Planlamalarına Yönelik Görüşlerinin Kararlaştırılmasına İlişkin ANOVA Tablosu

Boyutlar	Sınıf Düzeyi	N	Ort.	St. sapma	F	p	Anlamlılık Düzeyi
Kariyer Uyumluluğu (KU)	1.sınıf (1)	75	4,08	,53638	2,340	,074	-
	2.sınıf (2)	93	3,86	,57924			
	3.sınıf (3)	66	4,04	,50510			
	4.sınıf (4)	71	3,97	,60422			
Kariyer İyimserliği (Kİ)	1.sınıf (1)	75	3,40	,72531	,823	,482	-
	2.sınıf (2)	93	3,49	,70287			
	3.sınıf (3)	66	3,55	,62694			
	4.sınıf (4)	71	3,56	,70161			
Algılanan Bilgi (AB)	1.sınıf (1)	75	3,82	,78859	5,473	,001	2>4
	2.sınıf (2)	93	4,00	,72273			
	3.sınıf (3)	66	3,82	,76141			
	4.sınıf (4)	71	3,81	,85457			

Turist rehberi adaylarının “kariyer planlamaları” ile “mezun olunan lise türü” arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığına yönelik yapılan t-testine göre (Tablo 20), “Kariyer Uyumluluğu ($t= ,641$, $p= ,522$)”, “Kariyer İyimserliği ($t= -,1539$, $p= ,125$)” ve “Algılanan Bilgi ($t= -,716$, $p= ,475$)” faktörleri açısından mezun olunan lise türü ile aralarında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 20. Turist Rehberi Adaylarının Mezun Olunan Lise Türü ile Kariyer Planlamalarına Yönelik Görüşlerinin Kararlaştırılmasına İlişkin t-Testi Tablosu

Faktör	Mezun Olunan Lise Türü	N	Ort.	St. sapma	t. değeri	Anlam Düzeyi
Kariyer Uyumluluğu (KU)	Anadolu Lisesi	264	3,98	,56161	,641	,522
	Diğer	41	3,92	,57907		
Kariyer İyimserliği (Kİ)	Anadolu Lisesi	264	3,48	,68584	-1,539	,125
	Diğer	41	3,65	,71995		
Algılanan Bilgi (AB)	Anadolu Lisesi	264	3,43	,78011	-,716	,475
	Diğer	41	3,52	,71520		

Yanıt kategorileri: 1: Kesinlikle Katılmıyorum, ..., 5: Kesinlikle Katılıyorum

A.S.3. Turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile kariyer planlamaları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

İki değişken arasındaki ilişkinin şiddet oranını belirlemek amacıyla yapılan analiz türü korelasyon analizi şeklinde ifade edilmektedir (Kurtuluş, 2010). Yapılan korelasyon analizi sonucunda söz konusu değişkenler arasında belirlenen veya ölçülen doğrusal ilişki ortaya çıkarılmaktadır. Değişkenler arasındaki ilişkinin seviyesini ve yönünü açıklayan bir de korelasyon katsayısı bulunmaktadır (Büyüköztürk vd., 2018). Korelasyon katsayısı -1 ve +1 arasında değer almakta ve ilişkinin düzeyini rakamların mutlak büyüklüğü verirken; ilişkinin yönünü ise rakamların işareti belirlemektedir (Ural ve Kılıç, 2013). Değişkenler arasındaki ilişkinin kuvvetine ilişkin ilişki dereceleri genellikle (,00 -,30) zayıf, (,31 - ,49) orta, (,50 - ,69) güçlü ve (,70 - 100) çok güçlü ilişki olduğu ifade edilmektedir (Tavşancıl, 2006). Bu açıdan Tablo 21’de verilen pearson korelasyon analizine göre turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile kariyer planlamaları arasında orta düzeyde ve olumlu yönde ($r = 440$, $p > 05$) ilişki olduğu görülmektedir.

Tablo 21. Turist Rehberi Adaylarının Mesleğe Yönelik Tutumları İle Kariyer Planlamaları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Analizi Tablosu

	Mesleğe Yönelik Tutum	Kariyer Planlaması
1-Mesleğe Yönelik Tutum	1	,440**
2-Kariyer Planlaması	,440**	1

**Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır (2-tailed).

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu çalışmada, Mersin Üniversitesi Turizm Fakültesi Turizm Rehberliği Bölümü’nde lisans eğitimi alan öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının kariyer

planlamalarına etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaca yönelik gerçekleştirilen analizler, araştırmada çeşitli ve önemli sonuçların ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu sonuçlar aşağıda yer almaktadır.

Turist rehberi adaylarının demografik özellikleri değerlendirildiğinde hem kadın hem erkek katılımcıların dağılımlarının benzer olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun bekâr, 18-20 yaş grubu aralığında, aylık gelirlerinin orta düzeyde ve mezun oldukları lise türünün ise genellikle Anadolu Lisesi olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, çalışmaya ağırlıklı olarak ikinci sınıf öğrencilerin katılım sağladığı tespit edilmiştir. Turist rehberi adaylarının hem mesleğe yönelik tutumları hem de kariyer planlamaları açısından bölümü isteyerek seçme ve mezun olduktan sonra mesleği yapma ilişkilerinde anlamlı ve olumlu düzeyde farklılıklar tespit edilmiştir. Diğer bir ifadeyle katılımcıların büyük oranda turizm rehberliği bölümü isteyerek seçtikleri ve mezun olduktan sonra mesleği icra etme isteğinde olduğu sonucu görülebilmektedir. Elde edilen bu bulgu, Yılmaz (2011), Şahin ve Acun (2016), Çakıcı ve Eser (2017), Aloudat (2017), Çınar ve Yenipınar (2019), Çeşmeci vd. (2020) ile Erdoğan (2020) tarafından rehberlik bölümüne ilişkin yapılmış olan çalışmalarda turist rehber adaylarının mesleği isteyerek seçtikleri ve mesleğe yönelik tutumları açısından sektörle ilgili olumlu bir düşünceye sahip oldukları bulgusu ile örtüşmektedir.

Mesleğe yönelik tutum ölçeğine uygulanan faktör analizine ilişkin ölçek maddelerinin “Mesleki Doyum/Uygunluk”, “İletişim Becerileri” ve “Mesleki Etki” toplamda üç alt boyutta toplandığı tespit edilmiştir. Ortaya çıkan alt boyutlar doğrultusunda da araştırma sorularına ilişkin analizler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda “Turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları demografik özelliklere göre farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusuna yönelik yapılan analizler sonucunda, alt boyutlardan “iletişim becerileri” boyutu ile “cinsiyet”, “mesleki doyum/uyum” ve “mesleki etki” alt boyutları ile “gelir düzeyi” arasında anlamlı farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, Yılmaz (2011) ile Günay ve Akıncı, (2017) tarafından yapılan çalışmada mesleğe veya sektöre yönelik tutum ile cinsiyet arasında anlamlı bir farkın olduğu bulgusuyla ve Ayyıldız’ın (2023) mesleğe yönelik tutumun alt boyutlarıyla aylık gelir değişkeninin anlamlı bir fark olduğu bulgusuyla örtüşmektedir. Bu farklılık değerlendirildiğinde turist rehberi adayları arasında kadınların iletişim becerilerinin erkeklere göre daha iyi olabildiği ifade edilebilir. Diğer bir farklılığı ifade eden gelir

düzeyi değerlendirildiğinde ise, hem mesleki doyum/uyum hem de mesleki etki alt boyutları açısından “düşük” aylık geliri olanların diğer gelir düzeylerine oranla daha az olduğu tespit edilmiştir. Ancak, turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile medeni durum, yaş, sınıf ve mezun olunan lise türü arasında ise herhangi bir anlamlı farklılığın bulunmadığı görülmüştür. Başka bir ifade ile turist rehberi adayları evli veya bekar, farklı yaş grupları, farklı sınıf düzeyleri ya da mezun oldukları lise türünün mesleğe yönelik tutumlarında herhangi bir etki yaratmadığı söylenebilir. Bu sonuç, Çeşmeci, vd. (2020) ile Ayyıldız (2023) çalışmalarında elde edilen bulgularla paralellik gösterirken, Şahin ve Acun’un (2016), Çakıcı ve Eser (2017) ve Erdoğan’ın (2020) çalışmalarındaki bulguyla aynı doğrultuda değildir.

Kariyer planlaması ölçeğine uygulanan faktör analizine ilişkin ölçek maddelerinin “Kariyer Uyumu, “Kariyer İyimserliği” ve “Algılanan Bilgi” şeklinde üç alt boyuttan oluştuğu tespit edilmiş ve ortaya çıkan alt boyutlar ile ilgili analizler gerçekleştirilmiştir. Bu açıdan “Turist rehberi adaylarının kariyer planlamaları demografik özelliklere göre farklılık göstermekte midir?” araştırma sorusuna yönelik gerçekleştirilen analizler sonucunda, alt boyutlardan kariyer uyumluluğu ve algılanan bilgi ile cinsiyet, kariyer uyumluluğu ve kariyer iyimserliği ile gelir düzeyi ve algılanan bilgi ile sınıf düzeyi arasından anlamlı farklılıkların bulunduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıklar değerlendirildiğinde kadınların kariyer planlamalarında kariyerlerine uyum sağlama koşullarının ve algıladıkları bilgilerin erkeklere oranla daha yüksek olduğu, gelir düzeylerinin kariyer uyumluluğu ve kariyer iyimserliği alt düzeylerinde “düşük” gelir düzeyine sahip olanların diğer gelir düzeylerine oranla daha az olduğu ve devam edilen sınıf düzeyinde algılanan bilginin 4. Sınıflara göre 2. Sınıflarda daha yüksek olduğu bulgulanmıştır. Ancak medeni durum, yaş ve mezun olunan lise türü arasında ise herhangi bir anlamlı farklılığın bulunmadığı görülmüştür. Bu sonuçla birlikte turist rehberi adaylarının kariyer planlamalarında medeni durumlarının, yaş düzeylerinin veya mezun oldukları lise türünün önemli derecede farklılık yaratmadığı ifade edilebilir.

Bu çalışmada ortaya çıkan bir diğer sonuç ise “Turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile kariyer planlamaları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” araştırma sorusu kapsamında uygulanan korelasyon analizine ilişkin bulgudur. Turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları ile kariyer planlamaları arasında bir denge olduğu ve bu dengenin olumlu yönde geliştiği söylenebilir.

Turist rehberliği bölümünde eğitim gören rehber adaylarının mesleğe yönelik tutumlarını ve geleceğe yönelik kariyer planlamalarını daha olumlu yönde geliştirebilmeleri için birkaç öneri sunulabilir. Örneđin, lisans eğitiminin ilk yılında öğrencilere mesleğin çalışma koşulları, nitelikleri, yapısı ve kariyer planlamaları hakkında detaylı bilgiler verilebilir. Bu sayede öğrenciler, mesleki kariyerlerini daha bilinçli bir şekilde yönlendirebilirler. Ayrıca, mesleğin şartlarını anlayarak planlama yapmalarına yardımcı olacak bu bilgiler, öğrencilere daha düzgün bir kariyer yolculuğu sağlayabilir. Bu bilgilendirme süreci, öğrencilerin mesleki kariyerlerini daha sağlam temellere oturtmalarını ve sektöre daha iyi hazırlanmalarını destekleyebilir. Mesleğe yönelik tutumlar ile kariyer planlamaları arasındaki olumlu ilişkinin tespit edilmesiyle paralel olarak eğitim programlarının ve danışmanlık hizmetlerinin sadece meslek bilgisi değil, aynı zamanda kariyer hedeflerine uyum sağlama becerilerini de içermesi gerektiği düşünölmektedir. Bu bağlamda, turizm/turist rehberi adaylarına yönelik kariyer danışmanlığı ve mentorluk programlarının güçlendirilmesi, öğrencilere mesleki hedeflerini belirleme ve bu hedeflere ulaşma konusunda daha fazla destek sağlanabilir.

Bu çalışmanın teorik ve alana veya uygulayıcılar açısından katkıları ise şu şekilde sıralanabilir;

Teorik Katkılar:

1. Literatüre Katkı: Turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları ve kariyer planlamaları arasındaki ilişkinin incelendiği bu çalışmada elde edilen sonuçların literatüre önemli katkılar sunacağı düşünölmektedir. Örneđin bu çalışmanın sonuçları ile benzer çalışmalardan elde edilen sonuçlar arasında karşılaştırmalı analiz yapılabilir. Öğrencilerin meslek tutumlarını ve kariyer planlamalarını etkileyen yeni değişkenler belirlenerek, bu alanlarda geliştirilmiş teoriler önerilebilir.
2. Ölçek Geliştirme: Mesleğe yönelik tutum ve kariyer planlaması ölçeklerinin alt boyutlarının belirlenmesi, bu alanlarda yapılacak diğer araştırmalar için ölçek geliştirme ve doğrulama çalışmalarına katkı sağlayabilir. Sonraki çalışmalar da mevcut ölçeklerin alt boyutları üzerine daha derinlemesine analizler yapılabilir ve bu boyutların mesleki tutum ve kariyer planlamasına etkileri incelenebilir.

3. Demografik Farklılıkların İncelenmesi: Çalışma, cinsiyet ve gelir düzeyinin mesleki tutumlar ve kariyer planlaması üzerindeki etkilerini ortaya koyarak, bu demografik faktörlerin teorik olarak nasıl ele alınabileceğine dair bilgiler sunmaktadır. Farklı kültürel ve coğrafi bölgelerde benzer çalışmalar yapılarak, demografik faktörlerin mesleki tutum ve kariyer planlamaları üzerindeki etkileri daha geniş bir perspektifte ele alınabilir.

Alana/Uygulayıcılara Katkıları:

1. Eğitim Programlarının Geliştirilmesi: Turizm rehberliği eğitim programlarının içerik ve yöntemlerinin geliştirilmesi için önemli bilgiler sunar. Öğrencilere lisans eğitiminin ilk yılında mesleğin çalışma koşulları, nitelikleri ve kariyer planlamaları hakkında detaylı bilgi verilmesi önerilmektedir. Ayrıca, turizm rehberliği eğitim programlarının, meslek tutumları ve kariyer planlaması konularında kapsamlı bir müfredat geliştirilmesi için yeni çalışmalarla güncellenmesi sağlanabilir. Öğrencilerin meslek pratiği ve kariyer planlaması üzerine uygulamalı eğitim fırsatlarının artırılmasına yönelik çalışmalar ve analizler yapılabilir.
2. Danışmanlık ve Rehberlik: Mesleğe yönelik tutumlar ile kariyer planlamaları arasındaki olumlu ilişki göz önüne alındığında, öğrencilere yönelik kariyer danışmanlığı ve rehberlik hizmetlerinin önemi vurgulanmalıdır. Bu hizmetler, öğrencilerin kariyer hedeflerine uyum sağlama becerilerini geliştirmelerine yardımcı olabilir.
3. Politika Yapıcılar: Çalışmanın sonuçları, turizm sektöründe politika yapıcıların, turist rehberi adaylarının ihtiyaçlarına ve beklentilerine yönelik stratejiler geliştirmesine katkıda bulunabilir.
4. Mesleki Bilinçlendirme: Öğrencilere yönelik bilgilendirme sürecinin önemi vurgulanarak, mesleki kariyerlerini daha bilinçli bir şekilde yönlendirmeleri sağlanabilir. Bu bilgilendirme, öğrencilerin mesleki kariyerlerini daha sağlam temellere oturtmalarını ve sektöre daha iyi hazırlanmalarını destekleyebilir. Öğrencilerin edindiği bilgilerin ne derece etkili olduğu ölçülebilir.

Bu çalışmanın sonuçları değerlendirildiğinde, turist rehberi adaylarının mesleğe yönelik tutumları ve kariyer planlamaları arasındaki ilişkileri anlamak için önemli bilgiler sunmaktadır. Eğitim programlarının, danışmanlık hizmetlerinin ve politika stratejilerinin bu bulgular doğrultusunda geliştirilmesi, sektöre daha iyi hazırlanmış ve kariyerlerine daha bilinçli bir şekilde yön veren turist rehberleri yetiştirilmesine katkı sağlayacaktır. Öğrencilere mesleğin gereklilikleri hakkında erken dönemde bilgi verilmesi, onların mesleki tutumlarını ve kariyer planlamalarını olumlu yönde etkileyebilir. Bu bağlamda hem teorik hem de pratik uygulamalar açısından çalışma önemli katkılar sunmaktadır.

KAYNAKÇA

Akoğlan, K. M., & Dalkıranoglu, T. (2013). Mezun öğrencilerin kariyer algılamaları: Anadolu Üniversitesi örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(1), 41-52.

Altman, L. A., & Brothers, L. R. (1995). Career longevity of hospitality graduates. *Hospitality Review*, 13(2), 9.

Aloudat, A. S. (2017). Undergraduate students' perceptions of a tour-guiding career. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 17(4), 333-344.

Alpar, R. (2018). *Spor, sağlık ve eğitim bilimlerinden örneklerle uygulamalı istatistik ve geçerlik-güvenirlilik* (5. Baskı). Detay Yayıncılık.

Ayyıldız, B. (2023). Turist rehberi adaylarının kariyer kararının mesleğe yönelik tutumlarına etkisi. (Yüksek Lisans Tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.

Çavuş, Ş., & Kaya, A. (2015). Turizm lisans eğitimi alan öğrencilerin kariyer planları ve turizm sektörüne yönelik tutumu. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(5), 101-117.

Çakıcı, C., & Eser, S. (2017). Lisans düzeyindeki turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe dönük tutumlarına göre kümelendirilmesi. *Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 48-66.

Çeşmeci, N., Çalışkan, N., & Özsoy, A. (2020). Turizm rehberliği öğrencilerinin bireysel kariyer hedefleri ve mesleğe yönelik tutumları. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 8 (2), 852-869.

Çınar, B., & Yenipınar, U. (2019). Turizm rehberliği bölümü öğrencilerinde genel öz yeterlilik algısı, mesleki kaygı ve mesleği yapma niyeti ilişkisi. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 30(3), 153-162.

De Carlo, L. T. (1997). On The Meaning and use of Kurtosis. *Psychological Methods*, 2(3), 292.

Erdoğan, S. (2020). Turist rehberi adaylarının turist rehberliği mesleğine yönelik tutumlarının incelenmesi. (Yüksek lisans tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.

Eser, S. (2017). Kişilik özelliklerinin mesleğe yönelik tutuma etkisinde öğrenme stilleri ve akademik motivasyonun aracılık rolü: lisans turizm rehberliği öğrencileri üzerine bir araştırma. (Yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Field, A. (2013). *Discovering statistics using IBM SPSS Statistics*. SAGE.

George, D., & Mallery, M. (2010). *SPSS for windows step by step: a simple guide and reference* (10th Ed.). Boston: Pearson.

Groeneveld, R. A., & Meeden, G. (1984). Measuring Skewness and Kurtosis. *Journal of the Royal Statistical Society Series D: the statistician*, 33(4), 391-399.

Gökdemir, S., Korkmaz, H., Bozdoğan, S., & Kahraman, D. (2021). Turist rehberliği eğitimi alan öğrencilerin kariyer algıları: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi turizm fakültesi örneği. *Journal of Travel & Tourism Research*, 18, 102-130.

Günay, İ., & Akıncı, Z. (2017). Turizmde sürdürülebilirlik açısından öğrencilerin sektöre karşı tutumlarının mezuniyet sonrası kariyer planlaması ve seçimine etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 9 (20), 1-19.

Hopkins, K. D., & Weeks, D. L. (1990). Tests for normality and measures of Skewness and Kurtosis: their place in research reporting. *Educational and Psychological Measurement*, 50(4), 717-729.

İslamoğlu, H. A., & Alnıaçık, Ü. (2013). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri (Spss Uygulamalı)*. (Göz. Geç. ve Gen. 3. bs.). Beta Basım.

Jenkins, A. K. (2001). Making a career of it? Hospitality students' future perspectives: an anglo dutch Study. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 13(1), 13-20.

Kalafat, T. (2012). Kariyer geleceği ölçeği KARGEL Türk örnekleme için psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(38), 169–179.

Kalaycı, Ş. (2018). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. (9, baskı). Dinamik Akademi.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi, kavramlar-ilkeler-teknikler*. Nobel Akademik Yayıncılık.

Kurtuluş, K. (2010). *Araştırma yöntemleri*. Türkmen Kitabevi.

Keleş, Y. (2018). Neden turizm eğitimi? Lisans düzeyinde turizm öğrencilerine yönelik bir araştırma. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(4), 219–236.

King, B., McKercher, B., & Waryszak, R. (2003). A comparative study of hospitality and tourism graduates in Australia and Hong Kong. *International Journal of Tourism Research*, 5(6), 409-420.

Koroğlu, Ö. (2013). Turist rehberlerinin iş yaşamındaki rolleri üzerine kavramsal bir değerlendirme. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16, 91–112.

Koroğlu, Ö. (2014), Meslek seçimi ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi: turizm rehberliği öğrencileri bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(2), 137-157.

Kuşluyan, S., & Kuşluyan, Z. (2000). Perceptions and attitudes of undergraduate tourism students towards working in the tourism industry in Turkey. *Tourism Management*, 21(3), 251–269.

Lu, T., & Adler, H. (2009). Career goals and expectations of hospitality and tourism students in China. *Journal of Teaching in Travel & Tourism*, 9(1-2), 63-80.

Moors, J. J. A. (1986). The Meaning of Kurtosis: Darlington Reexamined. *The American Statistician*, 40(4), 283-284.

Nakip, M. (2003). *Pazarlama araştırmaları teknikler ve (SPSS destekli) uygulamalar*. Seçkin Yayıncılık.

Özdamar, K. (1999). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Kaan Kitabevi.

Pallant, J. (2016). *Spss survival manual: a step by step guide to data analysis using spss program*(6th ed.). London, UK: McGraw-Hill Education.

Pavesik, D. V., & Brymer, R. A. (1990). Job satisfaction: What's happening to the young managers?. *Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly*, 30(4), 90-96.

Richardson, S. (2010). Generation y's perceptions and attitudes towards a career in tourism and hospitality. *Journal of Human Resources in Hospitality & Tourism*, 9(2), 179-199.

Richardson, S., & Butler, G. (2012). Attitudes of malaysian tourism and hospitality students' towards a career in the industry. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 17(3), 262-276.

Roney, A. S., & Öztin, P. (2007). Career perceptions of undergraduate tourism students: a case study in turkey. *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 6(1), 4-17.

Rottinghaus, P. J., Day, S. X., & Borgen, F. H. (2005). The career futures inventory: a measure of career-related adaptability and optimism. *Journal of Career Assessment*, 13(1), 3–24.

Şahin, S., & Acun, A. (2016). Turizm rehberliği öğrencilerinin mesleğe yönelik tutumları. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 15(2), 563–580.

Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Seçkin Yayıncılık.

Şimşek, A. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

Tabachnick, B. G., Fidell, L. S., & Ullman, J. B. (2013). Using multivariate statistics, MA: pearson, 6, 497-516.

Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Nobel Yayıncılık.

Türkiye Turizm İstatistikleri (2023). Ziyaretçi sayıları ve turizm geliri. Erişim adresi <https://www.tursab.org.tr/turkiye-turizm-istatistikleri>

Tolga, Ö., Korkmaz, H., & Atay, L. (2015). Lisans düzeyindeki turist rehberliği öğrencilerinin mesleki tutumlarına yönelik bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 12(2).

Üstüner, M. (2006). Öğretmenlik mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 45, 109-127.

Ural, A., & Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel araştırma süreci ve SPSS ile veri analizi*. Detay Yayıncılık.

Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Detay Yayıncılık.

Yetgin, D., Yılmaz, A., & Çiftci, G. (2018). Krizlerin turist rehberliği öğrencilerinin kariyer planlamasındaki etkisi. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 6(3), 195-214.

Yılmaz, G. Ö. (2011). Lisans düzeyinde turist rehberliği eğitimi alan öğrencilerin mesleğe bakış açılarının belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(26), 281-298.

Yurdakul, I. K. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. (Ed. Kurt, A. A.). Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları.